

Valgamaa, Palupera valla

Neeruti küla arengukava

Aastateks 2010 – 2015

Sisukord

Sissejuhatus

1.KÜLA HETKEOLUKORD

- 1.1. Küla ajalooline taust**
- 1.2. Küla paiknemine**
- 1.3. Looduslikud olud**
- 1.4. Küla majanduslikud olud**
- 1.5. Küla infrastruktuur**
- 1.6. Külaelanikkond**
- 1.7. Külaelanike koostöö**

2. HINNANG KÜLA HETKEOLUKORRALE

- 2.1. SWOT analüüs**

3. VISIOON

4. KÜLA ARENGUVALDKONNAD

5. ARENGUEESMÄRGID

6. ARENGUEESMÄRKIDE SAAVUTAMISEKS VAJALIKUD TEGEVUSED

7. KÜLA ARENGUKAVA ELLUVIIMINE, SEIRE JA HINDAMINE

SISSEJUHATUS

Vaatamata pikale ajaloo ja kultuuritaustale on Neeruti küla pikki aastaid olnud Nõuni piirkonna ja ka kogu valla ääreala. Muudatuse selles osas tõi kaasa küla 500 aastapäev, kus külarahvas tuli kokku ja otsustas oma külas taas jalule aidata ühistegevuse ja külaliikumise. Esimesed kordaläinud üritused andsid julgust edaspidiseks ja järgmise sammuna asutigi ühiselt koostama küla arengukava ehk panema paika plaane oma edasisteks tegevusteks.

Küla arengukava on koostatud aastateks 2010– 2015

Neeruti arengukava on kooskõlas Palupera valla kehtiva arengukavaga.

1.KÜLA HETKEOLUKORD

1.1 Küla ajalooline taust

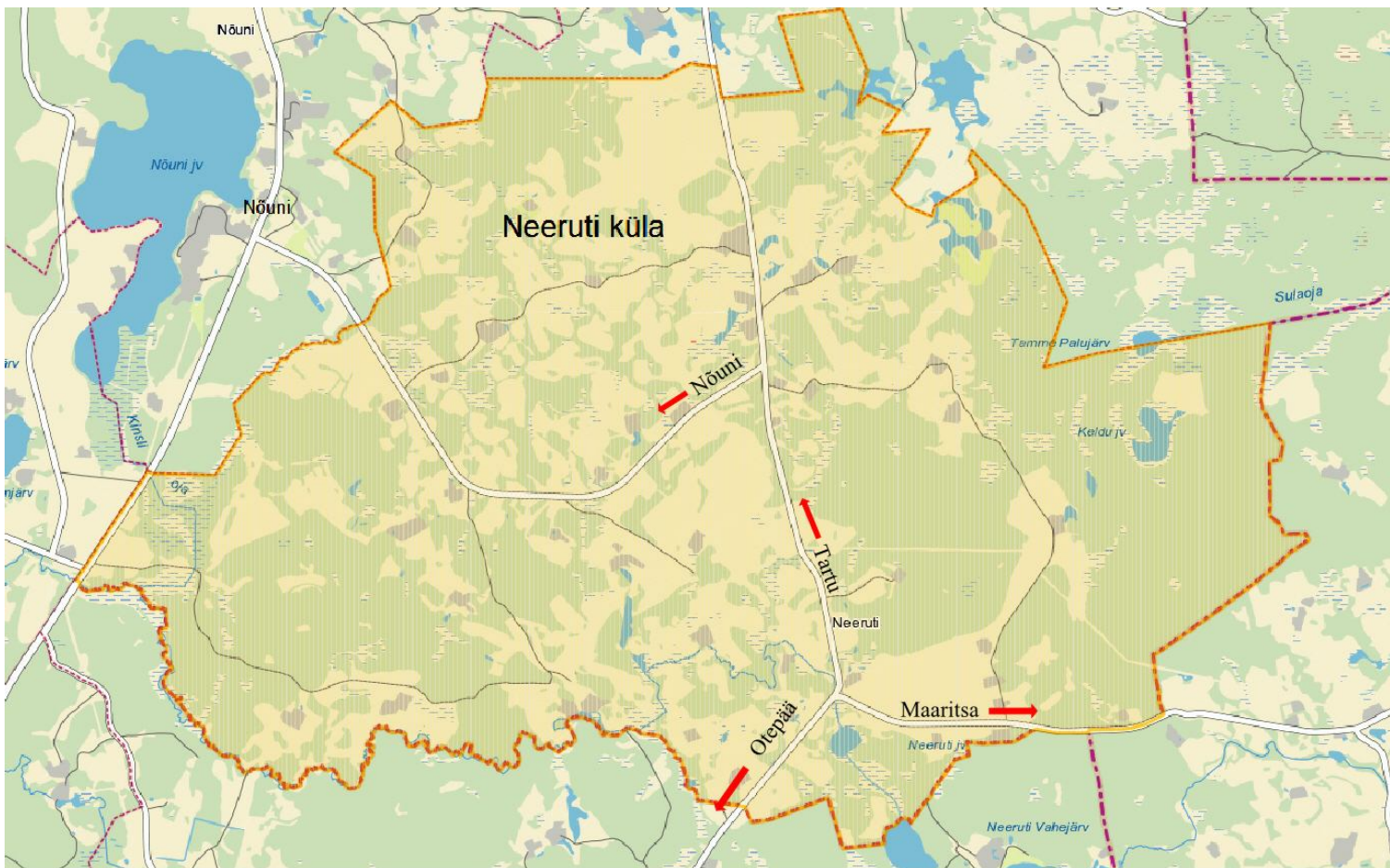
Neeruti küla esmamainimine ulatub aastasse 1503, kus tollaste Völja ja Mäeküla ühendamise tulemusena tekkis mõis, mille esialgseks nimeks oli Megel. 17. saj. Läks mõis üle Nierothite suguvõsa kätte, sellest tuleneb ka praegune nimi Neeruti. Edasi vahetusid mõisa omanikult tihti. 19. saj teisel poolel ostis härra Schrippen tollaselt mõisnikult Kymmeliit tüki maad, millest hiljem kujunes Lutiku (nüüd Lutike) nime kandev väikemajapidajate – käsitööliste asula.

1900 aastal oli mõisal 1789 vakamaad, talupoegade käsutuses oli 2205 vakamaad. Mõisas elas 63 elanikku.

Neeruti küla hariduselu ajalugu: 1776 alustas tegevust Neeruti kool. Esimeseks koolmeistriks oli Kärneri Henn. Eraldi koolimaja esialgu ei olnud, õpetati Kruusa Hansu talutares. Lapsi oli ca 15. 1865. a. ehitati uus koolimaja. 31 aastat õpetas lapsi Hans Nugin, kes oli edumeelsemaid koolmeistreid Neerutis. 1874. a. mängiti Neeruti koolimajas Hans Nugini eestvõttel esimene eestikeelne näitemäng Otepää kihelkonnas (Hermanni „Oksjon”). Nugini eestvõttel koguti pidude korraldamise ja annetuste kogumisega raha ning osteti koolile orel. 1874. a. asutas Hans Nugin Neerutisse laulukoori, kus õpetati 4-häälselt laulma. 1883 asutas Hans Nugin Neeruti koolimajja raamatukogu. 1934 valmis Neeruti viimane koolimaja. Õpetajana töötas Elo Ott, kes omal ajal kandis kohaliku iluduskuninganna tiitlit. 1959 lõpetas Neeruti kool oma tegevuse. Kooli hoones tegutses aastatel 1967-1991 Otepää Sovhoosi Lastepäevakodu. Endine haridus-ja kultuurikolle on tänapäeval eravalduses.

1.2. Küla paiknemine

Neeruti küla asub Lõuna-Eestis, Valgemaal, nii maakonna kui ka Palupera valla põhjapoolisel äärel. Külal on ühispiir ka Põlva maakonnaga. Kaugus maakonnakeskusest Valgast on 60 km, vallakeskusest Hellenurmest 18 km, Otepäält 7 km ja Tartust 33 km. Küla läbivad Otepää – Vana-Otepää – Makita, Nõuni Neeruti maantee ning Otepää – Maaritsa tee.

1.3. Looduslikud olud

Osa küla territooriumist kuulub Otepää Looduspargi haldusalasse. Maastik on suures osas mägine. Suuremad mäed on Kaltsimägi, Tallimõisamägi ja Ihumägi. Looduslikud järved asuvad Neeruti mõisa südames. Viimasel ajal on hulgaliselt rajatud ka tehisjärvi. Leidub palju allikaid. Lutike - Neeruti piirkonna atraktiivne künklik talumaastik on kantud ka Valgamaa väärtuslike maastike nimekirja, kuuludes seal 2. klassi, ehk maakondlikult väga väärtuslike hulka. Neeruti küla on üks atraktiivsemaid ja kaunima loodusega külasid Palupera vallas

1.4. Küla majanduslikud olud

Valdavaks majandusharuks külas on põllumajandus. Suurimad ettevõtjad on:

FIE Anti Kulasalu Märdi talu – põllumajandus

FIE Lembit Viks – põllumajandus

OÜ Tanesto – põllumajandus

FIE Aili Keldo Anni talu – põllumajandus, nõustamine, arendustegevus

Ponimaa OÜ - hobusekasvatus

Lande Grillikoda OÜ – toitlustamine (grill ja BBQ teenus)

Tsura Talu OÜ

FIE Valdek Rõskin – metalli ja torutööd

MTÜ Neeruti Külaselts

Mitte-ettevõtjad leiavad rakendust nii oma külas kui ka väljaspool – Nõuni, Otepää, Tartu.

1.5 Küla infrastruktuur

Küla läbivad kruusateed, mis suveperioodil tekitavad palju tolmu ja halvendavad teeäärsete majapidamiste elukvaliteeti. Enamustes majapidamistes on kättesaadav nõuetele vastav elekter. Veevarustus põhineb suures enamuses isiklikele šahtkaevudele, mis kuumadel suvedel tihti kuivaks muutuvad.

Külal puuduvad igasugused viidad ja tähised.

Külarahva kooskäimiseks on külaseltsi eestvõtmisel ja kogu küla rahva kaasabil rajatud Neeruti külaplats, kuhu kuulub laululava, istumiskohad, välikäimla, lõkkekoht, külakiik, lipuvarras ja küla vanust tähistav kivi.

Mobiililevi külas on hea. Internetiühenduses on valdav ADSL ja Kõu. Samuti on hea levi mobiiloperaatorite poolt pakutavatele interneti teenustele.

Käivad ka arendustööd lairibainterneti toomiseks küladesse optilise kaabli abil.

Neeruti küla läbivad ka bussid. Kaks korda päevas linna lähiliin Otepää – Neeruti, mis viib elanikud hommikul Otepäele tööle ja kooli. Lisaks sõidab septembrist kuni juunini ka õpilaste buss, mis läbib samuti 2 korda päevas küla. Enne lõunat sõidab külast läbi ka Otepää-Neeruti-Tartu buss ning õhtu poole tuleb buss sama marsruuti mööda Tartust tagasi.

1.6 Külaelanikkond

Neeruti külas on 50 majapidamist, mis kõik on asustatud. Tegemist on hajakülaga.

Kokku on elanikke 70, neist

vanuses 0 – 19 19

vanuses 20 - 39 17

vanuses 40 – 65 17

vanuses 66 ja enam 17

Siia tuleks lisada ka sissekirjutuseta inimesed, kes on meie küla alalised elanikud olnud juba aastaid. Seega võiks lisada meile teadaolevatel andmetel siia vähemalt 20 inimest juurde.

Elanike arv on olnud enam vähem stabiilne ja prognooside kohaselt peaks selliseks ka jääma.

Valdava enamuse küla elanikkonnast moodustavad elujõulised maapered, kes on koostööaldid ja teotahtelised.

1.7 Külaelanike koostöö

Küla arendustegevuse korraldamiseks on moodustatud Neeruti külaseltsing, mis tegutseb alates 2003. aastast.

Neeruti külaseltsingu tegevuse võttis 2009. a. üle MTÜ Neeruti külaselts.

Esimeseks küla ühisürituseks oli juulis 2003. toimunud Neeruti küla 500. aastapäeva tähistamine, millest osavõtt kujunes äärmiselt aktiivseks.

Traditsiooniliseks on muutunud ühised heakorralgud ja suvine külapäev.

Külal on olemas oma sümbolika, külaplats, külaplatsi tähistav silt, küla kivi, lipumast, küla kiik, küla ajalugu käsitlev voldik, fotokogu kõigist majapidamistest läbi aegade, oma küla laul ning eelkõige ikkagi aktiivsed ja teotahtelised igas vanuses inimesed, kes on nõus kaasa aitama selles, et Neeruti küla oleks jätkuvalt parim koht, kus elada.

2. Hinnang küla olukorrale

2.1 SWOT analüüs

Tugevused

Tegusad inimesed
Külaplats
Sümboolika
Ilus loodus
Suhteliselt noor elanikkond
Elujõulised majapidamised
Soodne asukoht
Pikk ja sisukas ajalugu

Nõrkused

Kehvad teed
Puudub külamaja
Tööjõupuudus
Viidamajanduse olematus
Olematud sportimise ja vabaaja
veetmis võimalused

Võimalused

Küla läbiva tee katmine mustkattega
Ettevõtluse areng
Külamaja rajamine
Turismi areng
Uued rahastusallikad
Spordi ja vabaaja veetmise võimaluste laiendamine

Ohud

Turvalisuse vähenemine
Suurenevad piirangud väiketootjatele
Seadusandlusest tulenevad ohud

Neeruti küla on tugeva arengupotentsiaaliga atraktiivses piirkonnas asuv küla. Tulevikus on esmatähtis tugineda just oma küla tugevustele ja neid veelgi enam edasi arendada. Vajalik on meeldiva elukeskkonna säilitamine ja edasiarendamine ning külakogukonna edasise

ühistegevuse aktiveerimine. See looks eelduse ka piirkonnas loodussõbraliku turismi arenguks, mis omakorda tõstaks piirkonna elatustaset ja suurendaks tuntust.

3. VISIOON

Neeruti küla on parim elupaik ja atraktiivne külastuskoht. Toimub aktiivne ühistegevus, kuhu on kaasatud kõik külaelanikud. Neeruti küla maine on kõrge ning küla on positiivselt tuntud ka laiemas ümbruskonnas

4. KÜLA ARENGUVALDKONNAD

Tuginedes küla hetkeolukorra analüüsile, kujunesid Neeruti küla põhilisteks arenguvaldkondadeks:

1. Keskkond – meeldiv elukeskkond on põhiliseks küla elukvaliteedi näitajaks. Neeruti küla kaunis loodus tuleb esile seda enam, kuidas siinsed elanikud hoolitsevad heakorra ja samuti ka ajaloolis-kultuuripärandi säilimise eest. Vajalik ja tasemel infrastruktuur tagab nii kohaliku elanikkonna kui ka piirkonda külastava turisti heaolu. Talumajapidamistel põhinev elulaad on eluterve ja tugeva külakogukonna põhialuseid.

2. Kogukond – inimesed – Aktiivsed ja teotahtelised Neeruti küla elanikud saavad vajaliku eneseväljendusvõimaluse just läbi ühistegevuse. Järk-järgult arendustegevusele kaasa aidates ja vanu traditsioone ning kultuuri ja ajaloopärandit säilitades tekib üha enam oma küla tunne, mis kõige enam seob inimesi, eriti just noori oma kodukohaga.

5. ARENGUEESMÄRGID

5.1 Neeruti küla on meeldiv elukeskkond kohalikele elanikele ja kauni loodusega atraktiivne külustuskoht turistile

Ülesanded:

1. Korralik küla viidamajandus
2. Külaplatsi korrastamine ja täiustamine
3. Toimiv külamaja
4. Teeäärne peatuskoht koos infokaartiga
5. Heakorrastatud küla
6. Toitlustus-majutus asutuse rajamine

5.2 Neeruti külas on üksteist toetav ja tegevustes kohalikku kultuuri ja ajaloopärandit arvestav traditsiooniliste üritustega aktiivne ühistegevus.

Ülesanded:

1. Küla ühisüritused
2. Väljaarendatud kooskäimiskohad
3. Inimeste motiveerimine, kaasamine, tunnustamine
4. Küla kultuuri ja ajaloopärandi kogumine ja säilitamine

5.3 Neeruti küla noortele sportimiseks ja aktiivseks vabaaja veetmiseks võimaluste laiendamine.

Ülesanded:

1. Spordiväljaku rajamine
2. Olemasolevate traditsiooniliste ürituste säilitamine

6. ARENGUEESMÄRKIDE SAAVUTAMISEKS VAJALIKUD TEGEVUSED

Aeg	Tegevus	Vastutaja	Vajalikud vahendid	Rahastus allikad
Pidev	Heakorratalgud, ühisüritused	MTÜ Neeruti külaselts		Erinevad fondid, KOV, omavahendid
2010-2012	Külamaja rajamine ja sümboolika ostmise	Merilo Grupp OÜ	1180200.-EEK	50% PRIAST ja 50% oma vahenditest
2011-2014	Toitlustus majutus asutuse rajamine	Lande Grillikoda OÜ	400000.- €	50% PRIAST ja 50% oma vahenditest
2011	Spordiväljaku rajamine	MTÜ Neeruti külaselts	64000.-€	90% PRIA ja 10% erasektor
2012	Külaviidad	MTÜ Neeruti külaselts	1000.- €	KOP
2013	Teeäärne puhkekoht ja kaart	MTÜ Neeruti külaselts KOV	2000.-€	Erinevad fondid
2010 - ...	Makita- Lutike- Vana-Otepää tee kõvakattega katmine	Riik		Riik
2010 - ...	Neeruti-Nõuni tee kõvakattega katmine	Riik		Riik ja erasektor

7. KÜLA ARENGUKAVA ELLUVIIMINE, SEIRE JA HINDAMINE

Neeruti küla arengukava on edasise arendustegevuse aluseks. Arengukava vaadatakse üle igal aastal. Jälgitakse külas ja ühiskonnas toimunud muutusi, tehakse kokkuvõtte juba elluviidud tegevustest ning vajadusel viiakse sisse täiendused ja parandused. Arengukavale ja selle hilisemad muudatused kinnitab külakoosolek.